



## סטרי

(Stry; פולנית: Stryj). עיר בברית המועצות, במחוז סטניסלבוב שבמערב הרפובליקה האוקראינית הסובייטית. ב-1772-1918 היתה כלולה בגליציה המזרחית שבשלטון אוסטריה, ובין שתי מלחמות העולם היתה כלולה בפולין, בספטמבר 1939 נכבשה בידי הסובייטים. יהודים ישבו בס' למן המאה ה-16. לפני ספטמבר 1939 ישבו בה כ-12,000 יהודים.

כמה ימים אחרי פלישת הגרמנים לברית המועצות ב-22 ביוני 1941 החלו השלטונות הסובייטים לפנות את העיר ואליהם הצטרפו כ-300 יהודים. מיד עם כיבוש העיר בידי הגרמנים ב-2 ביולי 1941 החלו הפרעות ביהודים. נטלו בהם חלק הלאומנים האוקראינים, האספסוף הפולני וחיילי הורמכט. בפרעות נרצחו כמה עשרות יהודים, רבים נפצעו, ורכוש יהודי רב נשדד. עד אמצע אוגוסט גזרו הגרמנים גזירות רבות על הקהילה: ענידת סרט לבן עם מגן דוד כחול; מסירת חפצי ערך וציוד בית; הגבלות תנועה; איסור על קניית מצרכי מזון בשוק העירוני; החרמת דירות וחובת עבודת כפייה. היודנרט שהוקם ביולי 1941 היה אחראי לביצוע חלק מן הגזירות הללו. עובדי כפייה יהודים הועסקו במוסדות העירייה, במחנות צבא, בתיקון גשרים שניזקו במלחמה, בסלילת כבישים ובמפעלים גרמניים פרטיים.

בראשית ספטמבר 1941 הוציאו הגרמנים ועוזריהם האוקראינים כ-1,000 יהודים מבתיהם, הביאום לתחנת המשטרה האוקראינית והתעללו בהם. אחרי כן הוציאו אותם להורג ביער הולובוטוב (Holobutow) ליד הכפר רילוב (Rylow). בסוף 1941 הוצאו יהודים מרחובות מסויימים בעיר ורוכזו באיזור שהוגדר כ'רובע יהודי'. תחילה לא היה הרובע מגודר, אך בסוף 1942 הוכרז לגטו סגור. בתוקף 1941 ובאביב 1942 נחטפו קבוצות צעירים למחנות העבודה שהוקמו באיזור. במהרה מתו שם רבים מחמת מעשי התעללות, רצח, רעב ומגיפות. במאי 1942 שולחו כמה מאות יהודים להמתה בבלז'ץ.

ב-13 בספטמבר 1942 החלה אקציה ובסיומה הובלו כ-5,000 יהודים למחנה ההשמדה בלז'ץ. בעקבות האקציה גברו המאמצים למצוא עבודה במפעלים החיוניים למשק הגרמני, הוכנו מחבואים, והיו נסיונות לברוח להונגריה. ואכן כעבור חודש וחצי נערכה עוד אקציה. ב-17-18 באוקטובר 1942 סרקו הגרמנים והשוטרים האוקראינים את בתי הגטו וסמטותיו, ריכזו כ-2,000 נפש, וגם הם הובלו לבלז'ץ. אחרי האקציה הזאת צומצם שטח הרובע היהודי והיציאה ממנו נאסרה. היהודים שעבדו במפעלים חיוניים נשאו על בגדיהם תווית עם אות W, ואחרים הוגדרו כבלתי כשירים לעבודה. באקציה שהיתה



ב-28 בפברואר – 2 במרס 1943 נרצחו בגטו ובקרבת העיר כ-1,000 יהודים, ובטבח אחר, שהתחיל ב-22 במאי 1943 ושארך כמה ימים, נהרגו יותר מ-1,000 נפש בבית העלמין המקומי. מקצת משרידי הקהילה, במיוחד בעלי מלאכה, הועברו למחנות העבודה שהוקמו בעיר ליד המפעלים. בתחילת יוני 1943 חוסל הגטו. באותה העת חוסל גם היודנרט. ביולי 1943 התחיל תהליך הדרגתי של חיסול היהודים במחנות העבודה, ובסוף אוגוסט 1943 הוכרזה העיר ל"מטוהרת מיהודים". בחודשים שאחרי כן המשיכו הגרמנים ועוזריהם האוקראינים במצוד אחרי היהודים המסתתרים, וכל מי שנתגלה נרצח במקום.

ב-8 באוגוסט 1944 שוחררה ס'. כמה עשרות יהודים הסתתרו במחבואים בעיר עצמה וביערות הסביבה וכך ניצלו. בסוף 1944 ובמהלך 1945 חזרו לס' קבוצות קטנות של יהודי ס' מברית המועצות או שנשארו בחיים במחנות גרמניים. רובם המכריע עזבו את העיר וכעבור זמן קצר פנו דרך פולין למערב או לארץ ישראל.